Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Prologus in amos prophetam

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

tiones facte p grecos ⁊ romanos nō ita ꝓpe erāt ſʒ ſatis lōge
In eodē ca. vbi ḋr in poſtilla. Ex hoc patet qḋ ſupra dictum
eſt. Additio.
Xb qḋ ḋr h. Ne dominētur eis natōes nō habet ꝙ io/
bd ꝓphetauit de vaſtatōibus futuris p quatuor regna
ſupradicta. nam
et vaſtatione ter
re p eruca ⁊ bru/
cum ſeqḃatur fa
mes intantus ꝙ
viri ſtradinici co/
gebātur exire ad
alias regiones
ad victū queren
dum: ſicut legit̄ ḋ
elimelech ⁊ noe/
mi cū filijs ſuoꝝ
ſcilicet naalon ⁊
chelion. Ruth. i.
⁊ ſic dn̄abātur e/
is nationes ⁊ ēt
dicebāt in pplis
vbi eſt deus eoꝝ.

Replica.
Al ſecundo
capi. iohelis
vbi dicit̄. Cam/
pe tuba ⁊c. qḋ ex
ponit poſtillator
de lamēto ꝓ va
ſtatione terre fiē
da per quatuor regna monarchica. Sed burgeñ. eodem modo
exponēs de chaldeis: de grecis aūt ⁊ romanis nō vult admit/
tere ꝓpter id qḋ ḋr ꝓpe ē tp̄s: q2 vt dicit tp̄s illaꝝ vaſtationū
nō pōt dici ꝓpe q2 multū diſtans. Sed ſi Burgen. attendiſſet
alios paſſus ſacre ſcripture: ita vilē ⁊ tētatiuā ñ faceret obiectōē
Dicit eñ eſa. Prope eſt vt veniat tp̄s: ⁊ dies eius nō elōgabū/
tur de tp̄e qui plus diſtabat a tp̄e eſa. ꝙ vaſtatio romanorum
⁊ grecoꝝ a tp̄e iobelis. Sicut igitur plus diſtans ḋr ꝓpe ſic ⁊
illud qḋ ꝓpinquius eſt In capitulo. iij. vbi
dicitur in poſtilla. Et poſuerūt pueꝝ in ꝓſtibulo.
Additio.
Hi nos hēmus. Puerū in ꝓſtibulo. in heb. hr̄. Poſuerūt
puerū in meretricē. In eodē vbi dicitur in
poſtilla. Et idumea in deſertū ꝑditionis. Additio.
Eriſtas duas gētes pn̄t intelligi generaliter oēs pertōres
eccleſiā perturbātes: qui i duo genera diuidūt̄. Quidā. n.
eā ꝓſequūtur eccleſiā eā violēter opprimēdo: ꝗ per egyptū in
telligūtur qui filios iſrael oppreſſerūt violēter. Alij vero ptur/
bant eccleſiā per falſas ſcripturaꝝ interꝑtatōes: ⁊ tales p idu/
meā intelliguntur. idumea eñ accipit̄ ſepe in ſcriptura ꝓ ſynago
ga: ꝗ falſas interꝑtatōes fingit in ſacra ſcriptura ad ꝑuertēda
myſteria xp̄i. pūt. s. Eſa. xxxiiij. ca. in additionibus.
In eo. ca. vbi ḋr in poſtil. Et mūdabo ſanguinem eorum.
Uper illud ṽbū. Et mūdabo ſanguinē Additio.
eoꝝ quē nō mūdauerā. Glo. Mūdat dn̄s ſanguinem pec
catoꝝ in euāgelio quē pr̄ in lege non mūdauerat.

Incipit ꝓlogus in amos prophetam.

Ozias[a] rex cuʒ[b] d. i. rdi/
gionē ſolicite emula/
retur nimio[c] religiōis
amore ꝓuocat[9] ꝯtra[d]
ꝑceptuʒ legis moyſi arrepto thu/
ribulo: vt in hyſtoria libri ſcḋi pa/
ralypomenon[e] oſtēdit̄: ſacerdota/
le[f] officiū ꝑſumere conat[9] ē. Ob[g]
eam reʒ terremotū templo dei ex/
ortum ꝯſtat: cuius[h] etiā[i] zacharias
ꝓpheta meminit. Ante huncita/
qʒ terremotū amos ꝓpheta tem/
poribus ꝑdicti regis: ⁊ tp̄ibus hie
roboaʒ[k] filij ioas regis iſrl̄ in[l] eas gē
tes que lectione ꝯprehēſe ſunt irā
dei ob eas cāſ: quas[m] memorauit
affuturā denūciat. Et[n] q2 idcʒ pro
pheta in[o] ſequētibus ait[p]. Sup tri
bus impietatibus ⁊ ſuper quatuor
nō couertā eum: tercio peccatoꝝ
indulgēciaʒ deū dare poſſe ſignifi/
cat quē[q] q̄rto[r] eadē pctā admittēti
b[9]: nec pniaʒ nec idulgētiā daturʒ
annunciat. Nam[s] per ignis ſimili
tudinem quem in predictas gen/
tes immittendū ꝑdixit[t]: grauē atqʒ
irreuocabilē dei irā ad euerſioneʒ
earūdem[u] ciuitatū proceſſuraʒ vo
luit demonſtrare.

Item alius prologus.

a Amos[a] propheta[b] paſtor ⁊
ruſticus[c] rubor[d] mora diſtri

Incipit expoſitio primi ꝓlogi in amos prophetam.
Ozias rex ⁊c. Iſti ꝓphete tres ꝓlogi ꝑmittūtur: quoꝝ
iſte prim[9] eſt in quo hiero. ꝓcedit hoc mō. Primo. n.
pōit quoddā incidēs p qḋ accedit ad pncipale cū di
cit. Ozias rex ⁊c. Pncipalit̄ aūt tria intēdit tangere
pmo tp̄s diuulgationis hui[9] ꝓphetie cū cā efficiente: ibi. Ante
hūc itaqʒ terremotū. ſecūdo materiā: ibi. In eas gētes ꝗ lectōe
⁊ tercio quorūdā cōtētoꝝ in pncipali opē pōit expoſitionem.
ibi. Et q2 idē ꝓpheta. Dicit itaqʒ. a Ozias rex. de quo
hr̄. ij. paralyp. xxvi. b Cū dei rdi. ſolꝭ. emularet̄. i. amaret vel
imitaretur. ṽſus. Emulor inflatur amat inuidet ac imitat̄. In
opuſculo de vocabulis biblie inuenies exempla de iſtis ſignifi
cationib[9]. De iſto ḋr in. ij. paraly. xxvi. Fecit qḋ rectū erat i cō/
ſpectu dn̄i iuxta oīa que fecerat amaſias pr̄ eius. c Nimio

religionis amore ꝓuocatus. cōtrariū legit̄. ij. paraly. xxvi. vbi ḋr. Cū
roboorat[9] eſſet elatū eſt cor eius in interitū ſuū: ⁊ neglexit dn̄m deū ſuū
ingreſſuſqʒ tēplū dn̄i adolere voluit incēſum ſuper altare thimiamatꝭ.
ſolutio: in hoc ꝙ intēdebat ꝓmouere diuinū cultū nō neglexit dn̄m ſʒ
dilexit. ꝓpter hoc aūt ḋr dn̄m neglexiſſe ꝙ ꝑceptū nō ſeruauit. vñ ḋr h.
d Cōtra ꝑceptū legis
moyſi ⁊c. Nu. xviij. b.
Tu ⁊ filij tui cuſtodite
ſacerdotiū veſtrū. ⁊ oīa
que ad cultū altaris ꝑ/
tinēt ⁊ intra velū ſūt ꝑ
ſacerdotes adminiſtrabū
tur: ſi quis externus acceſ
ſerit occidet̄. Itē Nu.
i. a. Inuenies ſimile.
e Paralypomenon.
xxvi.
f Sacerdotale officiū
ꝑſumere conat[9] eſt. vñ
azarias ſacerdos ⁊ alij
ſacerdotes dn̄i dicebāt
ei. ij. paraly. xxvi. Nō ē
tui officij ozia vt adole
as incenſum dn̄o: ſʒ ſa/
cerdotū dn̄i. hoc eſt fili/
oꝝ aaron: qui cōſecra/
ti ſunt ad huiuſcemodi
miniſterium.
g Ob eā rem terremo/
tū ⁊c. vnde hiero. ſuper
primū amos. Ozias ꝗ
⁊ azarias qui indebitū
ſacerdotiuʒ ſibi vendicans percuſſus eſt lepra in fronte ⁊ terremotus
factus eſt magn[9] per totā hierlʒ. h Cuius terremot[9]. i Etiā
zacharias ꝓpheta meminit. xiiij. ca. vbi ḋr. Fugietis ſicut fugiſtis a fa/
cie terremot[9] in dieb[9] ozie regis iuda. Glo. Qui vſurpās ſacerdotiuʒ
lepra ꝑcuſſus eſt. ad cui[9] īpietatē tota terra mota ē. k Hieroboā
filij ioas ad drām hieroboā filij nabath. de quo. iij. reg. xij. ⁊ deinceps
hr̄. ij. paly. x. ⁊ deinceps in multis locis: ḋ hieroboā aūt filio ioas le
gitur. iiij. reg. xiiij. g. l In eas gen. que lecti. cōp. ſunt. i. pmo ⁊ ſe/
cūdo legitur ibi de gazā ⁊ de tyro: de edom: de filijs āmō: ⁊ de pluri/
bus alijs. m Quas memorauit. ſ. ibidē cū dicit. Sup trib[9] ſcele
ribus. ⁊c. n Et q2 idē ꝓpheta. i. q2 dn̄s p ꝓpheta dicit ibi ꝙ nō
parcet ſup ſceleribus eoꝝ ſignat ꝙ parcere potuit. o In ſequēti. ſ.
poſt tp̄s tactuʒ in quo ꝓphetauit: qḋ tāgitur in titulo: ⁊ poſt cōmina
tionē dn̄i tactā in pncipio exordij. ibi. Dn̄s de ſyon rugiet ⁊c.
p Ait ⁊c. tertio q2 pmo tāgit̄ tp̄s: ſcḋo cōminatio. tertio ſubiūgit̄. Su
per tribus ſcelerib[9] ⁊c. vl̄ Tertio. i. ter peccatū cōmittētib[9] ſiue iteran/
tib[9] ſignat ſe poſſe indulgere: ſed nō q̄rto qḋ intelligi debꝫ q̄tū ad ſen
ſum myſticū. ſ. ſm quē q̄rto ḋr iterare ꝗ cōſuetudinarie finaliter iterat
Peccatoꝝ indulgētiā deū dare poſſe ſignat. q Quē. ſ. deum.
r Quarto eadē peccata admittentib[9]. i. cōmittentib[9] ⁊c. Hic poſtꝙ
dixerat ꝙ illos nō cōuerteret. ſubdit deſtructionē illoꝝ futurā p ignes
ſicut pꝫ in ſingulis ptibus. vnde ſubiūgit̄ hic. s Nā p ignis ſili/
tudinē. ⁊ dicit. Ignis ſimilitudinē: nō ignē: q2 quaſi in nihilū erāt poſt/
ea redacti pſecutōe illis immiſſa a dn̄o ꝓpter peccata eoꝝ. t Pre
dixit ibidē. ſ. pmo ⁊ ſcḋo. v Earūdē. ſ. quas prius noīauit. ſ. ga/
zam tyrum ⁊c. Explicit qualiſcūqʒ expoſitio iſti[9] ꝓ
logi. Incipit ſecundi prologi expoſitio.
Amos ꝓpheta ⁊c. Iſte ſecūdus ꝓlogus tres hꝫ partes pn
cipales. In pma tāgūtur cāe operis. In ſecūda ponitur au
ctoris cōmēdatio ſpālis: ibi. Amos ṽo interꝑtat̄. In ter/
tia ſubdit̄ ꝓphetie cōmēdatio gn̄alis: ibi. In veritate. n. vox
oīs ꝓphetaꝝ ⁊c. In pma cā efficiēs multipl̄r deſcribit̄. ꝑ q̄tū ad nomē cū
ḋr. Amos. ſcḋo q̄tū ad officiū cū ḋr. Propheta. tertio q̄tū ad cōditōē
cū ḋr. Ruſtic[9]. q̄rto q̄tū ad opis cōſuetudinē cū ḋr. Rubor mora di/
ſtringēs. q̄nto q̄tum ad moduʒ agendi. cum dicitur. Paucis verbis
explicari non poteſt: in quo tangitur cauſa formalis: ſexto quantum
ad actum prophetandi ibi. Hic loquitur ad vaccas pingues ⁊c. in ꝗ
tangitur cā materialis. In ſcḋa pte auctor ſpālit̄ a q̄tuor cōmēdat̄. ꝑ
ex abūdātia grē. ibi. Interꝑtat̄ onuſt[9]. ſcḋo ex officij dignitate: ibi ꝓ
phauit inter ceteros ⁊c. tertio ex debita ad ꝓphiam diſpōne. ibi. Eſſe
ꝗppe ꝓpha nō poterat ⁊c. q̄rto ex vtilitate ⁊ vniuerſalitate doctrīe. ibi